

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název projektu: Spokojená škola

Číslo projektu: OPVK.CZ.1.07/1.2.33/02.0039

Metodické pokyny k pracovnímu listu č. 9 – Jsme sice poslední, ale taky umíme hodně

Žáci si zopakují neohebné slovní druhy, podrobněji citoslovce. Seznámí se s některými a vhodná citoslovce převedou na slovesné tvary.

Doporučený čas: 45 minut (dle schopností žáků)

Seznam zdrojů k tématu:

Wikipedie, otevřená encyklopedie, Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Citoslovce>

Akademie věd české republiky, kolektiv autorů. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha: Academia, 2001. ISBN 80-200-0493-9

Seznam pokynů k vypracování a splnění úkolů pracovního listu:

1. Zopakování neohebných slovních druhů. Četba poučení z odborné literatury.
2. Četba textu a práce s ním.
3. Tvorba vlastních citoslovcí.
4. Převádění citoslovcí na slovesné tvary.
5. Převádění slovesného tvaru na citoslovce.

Úkol 1: Zopakování neohebných slovních druhů. Četba poučení z odborné literatury.

Vyjmenuj neohebné slovní druhy.

Najdi v knižních nebo internetových zdrojích informace o citoslovcích – příklady, použití ve větách.

Úkol 2: Četba textu a práce s ním

Přečti krátký text a vypiš z něj citoslovce.

Malý zajíc hop do trávy. Kladivo bum do stolu. Kočí práskl nad hlavami koní. Pes haf na listonošku, ta hop na kolo a frrr pryč.

.....

.....

.....

Úkol 3: Tvorba vlastních citoslovců.

Pokus se vytvořit citoslovce označující zvuky, nálady.

.....

.....

.....

Úkol 4: Převádění citoslovců na slovesné tvary.

Přepiš věty s použitím správného slovesného tvaru.

Holub vrkú na střeše.

Vrabec frnk ze dvora.

Kráva bú na pastvě.

Hodinky tik tak ve výloze.

.....

.....

.....

.....

Úkol 5: Převádění slovesného tvaru na citoslovce

Přepiš věty s použitím správného citoslovce.

Žába kuňkala v tůňce.

Budík zvonil na poličce.

Štěně ňafalo v pelíšku.

Kohout kokrhal na bidýlku.

.....

.....

.....

.....

Řešení:

1.

Neohebné slovní druhy: příslovce, předložky, spojky, částice, citoslovce

Citoslovce (*interjekce*) je neohebný slovní druh, který vyjadřuje nálady a pocity, vůli mluvčího, označuje hlasy a zvuky. Obyčejně nemá žádnou gramatickou souvislost se zbytkem věty. Citoslovce mohou sloužit také na vyplnění prázdných částí věty. Od ostatních slov (jestliže se cítí jako samostatné) se oddělují čárkou nebo vykřičníkem. Jen některá, zvláště taková, která označují zvuky, někdy nahrazují slovesný přísudek. Taková citoslovce se čárkami neoddělují. Citoslovce se zřejmě vyskytují ve všech jazycích.

Citoslovce dělíme na:

- subjektivní:
 - impulzivní - vyjadřují projevy citových hnutí: *ach, ouvej, fuj*
 - imperativní (rozkazovací) - vyjadřují vůli mluvčího: *haló, hybaj*
- objektivní (onomatopoická, zvukomalebná) - převádějí zvuky vnějšího světa do artikulované podoby - *chacha, haf, buch*. Od těchto citoslovců se tvoří i slova jiná jako *chechtat se, břinknout*, apod.

Podle původu rozdělujeme citoslovce na:

- vlastní - mají povahu citoslovců od počátku
- nevlastní - vznikla ustrnutím tvarů jiných slovních druhů, např. *panečku, holenku* (5. pád podstatného jména), *běda* (1. pád podstatného jména), *hybaj* (rozkazovací způsob slovesa)

2.

Hop, bum, práskl – sloveso, prásk – citoslovce + haf, hop

3.

Au, ach, brr, bu, crr, eh, frr, hybaj, chrr, kuňk, kvak, ňaf, vrkú

4.

Holub vrkal na střeše. Vrabec frknul ze dvora. Kráva bučí na pastvě. Hodinky tikají ve výloze.

5.

Žába kuňk v tůnce. Budík crr na polici. Štěně ňaf v pelíšku. Kohout kikirikí (kykyryký) na bidýlku.